

Ruská agrese proti Ukrajině přinesla statisíce obětí, miliony vysídlených lidí a nezměrné lidské utrpení. Přesto v české společnosti sílí hlasy, které odpovědnost agresora zpochybňují nebo přebírají proruské dezinformace. Jaké jsou příčiny těchto postojů a proč je důležité stát na straně napadených? Přinášíme prohlášení Rady Iustitia et Pax Česká republika, které vybízí k rozlišování, solidaritě a konkrétní pomoci Ukrajině.

Nepodléhejme dezinformacím: Ukrajina a Ukrajinci jsou oběťmi Putinovy agrese a potřebují naše modlitby, konkrétní pomoc, solidaritu a oporu

Je alarmující, kolik lidí kolem nás, našich sousedů, ba dokonce našich příbuzných přebírá proruské postoje, relativizuje ruskou agresi na Ukrajině a nekriticky věří dezinformacím.

Skutečný rozsah ruské agrese se během války nedá přesně popsat, avšak už jen z údajů Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva je patrné, kolik utrpení ruští vojáci na Ukrajině způsobili. Úřad prověřil nejméně 16 431 zabitých a 48 613 zraněných civilistů. Mezi nimi 803 zabitých a 2 960 zraněných dětí. Více než 20 tisíc dětí bylo deportováno nebo násilně přemístěno (podle portálu Children of War), z nich se jich podařilo vrátit pouze dva a půl tisíce. Podle Mezinárodní organizace pro migraci zůstává přibližně 3,7 milionu Ukrajinců vysídleno uvnitř Ukrajiny. V Evropské unii pak nalezlo dočasnou ochranu 4,41 milionu lidí, kteří uprchli před válkou na Ukrajině. Ruská armáda opakovaně útočí ničivými zbraněmi na civilní infrastrukturu, na obchodní centra, školy, nemocnice, kostely. A podle posledních zpráv ruská armáda překročila další tabu, když útočí na civilisty pomocí autonomních dronů, které si samy vyhledávají cíle bez dohledu operátora. Nemluvě o opakovaných ruských výhrůžkách Ukrajině i evropským zemím nukleárními zbraněmi.

Ruská agrese naplňuje veškerá kritéria nespravedlivé války na rozdíl od ukrajinské obrany, kterou lze s morální jistotou nazvat spravedlivou podle kritérií uvedených v Katechismu katolické církve (čl. 2307–2314). Sama lidskost člověku velí stát na straně napadených, trpících a obětí, nikoli agresora. A přesto se najde nemálo lidí, kteří soudí, že si „Ukrajinci za válku mohou sami, kvůli tomu, jak se chovali k etnickým Rusům na východní Ukrajině“, že „jsou fašisti“, „schválně válku prodlužují“ a „nechtějí jednat o míru“. Všechny tyto a podobné argumenty byly vyvráceny, a přesto je stále opakuji někteří politici a osobnosti veřejného života, včetně duchovních. A co hůř, občanů, kteří jim přitakávají, spíše přibývá než ubývá.

Hlavní důvod, proč se to děje, je možné nalézt ve výroční zprávě BIS za rok 2025, kde se píše, že „pokračuje informační izolace té části české společnosti, která přijala kanály produkující dezinformace a konspirace jako svůj pravidelný zdroj informací o společenském dění. To ji činí zranitelnou vůči vlivovým operacím cizí moci...“

Mnohem těžší je odpovědět na otázku, proč někdo přijme dezinformační kanály za důvěryhodný zdroj informací. Může za to nedostatek vzdělání či kritického myšlení? Téměř neomezená možnost šířit na sociálních sítích „nekonformní názory“ a tím si zvedat sebevědomí? To vše je pravda, ale

psychologové upozorňují ještě na jiné, hlubší důvody, proč jsou lidé náchylní přimknout se k dezinformacím.

Brutální válka na Ukrajině v nás probouzí strach, úzkost, nejistotu, obavy z budoucnosti. Podvědomě máme snahu čelit vnitřní bolesti tím, že najdeme a přijmeme rychlé řešení, například mír podle ruských not, odůvodněný výše zmíněnými argumenty.

Instinkt přimknout se v krizi k autoritě je pochopitelný. Zralejším postojem je ale připustit si obavy a nenechat se jimi ovládnout. „Pravda je subtilní,“ říká papež Lev XIV., „zjevuje se nám v našem vnitřním dialogu s Bohem i v otevřeném a uctivém dialogu s našimi bližními. Pravda není území, které je třeba bránit, ale dobro, o které je třeba se dělit.“ Nebojme se sdílet s druhými své obavy a také touhu po míru chránícím důstojnost každého člověka, který – na Ukrajině ani jinde – není možný bez pojmenování bezpráví, bez jasného rozlišení mezi agresorem a napadeným.

biskup Tomáš Holub, předseda Rady Iustitia et Pax Česká republika

Rada Iustitia et Pax Česká republika působí při České biskupské konferenci a věnuje se podpoře spravedlnosti, pokoje, lidské důstojnosti a solidarity ve společnosti ve světle sociálního učení katolické církve.

Navazuje na poslání církve přispívat k budování společnosti založené na respektu k člověku, ochraně lidských práv, odpovědnosti za společné dobro a péči o nejzranitelnější. Sleduje aktuální společenské otázky, podporuje dialog a přináší podněty k tématům míru, sociální spravedlnosti, chudoby, migrace, ochrany stvoření či etiky veřejného života.

Svým názvem navazuje na mezinárodní iniciativu „Iustitia et Pax“ („Spravedlnost a mír“), kterou po Druhém vatikánském koncilu podpořil papež sv. Pavel VI. Dnes jsou témata spravedlnosti a pokoje součástí agendy vatikánského Dikasteria pro službu integrálnímu lidskému rozvoji.

Předsedou Rady Iustitia et Pax Česká republika je plzeňský biskup Tomáš Holub.